

Odkrývanie českých literárnych dejín v podobe sprístupnenia Cerroniho rukopisného diela Spisovatelia Kráľovstva českého

Erika Juríková

Kultúrna vyspelosť národa sa ukazuje okrem iného aj na jeho prístupe k minulosti, vlastným dejinám a kultúrnej histórii. Moderné európske národy sa preto predovšetkým na svojich akademických a vedeckých pracoviskách sústrediajú na výskum významných diel vlastnej literárnej histórie a na ich sprístupňovanie širšej verejnosti. Excelentným príkladom je edícia vydavateľstva Filozofického ústavu Akadémie vied Českej republiky *Filosofia*, ktorej cieľom je sprístupniť a predstaviť latinskú rukopisnú prácu historika a archivára Johanna Petra Cerroniho (1753 – 1826).

Meno moravského zemského úradníka, historika a zberateľa archívnych dokumentov a grafických listov Cerroniho je späť so zachovaným rukopisom encyklopédického diela *Scriptores Regni Bohemiae – Spisovatelia Kráľovstva českého*, nachádzajúcim sa v súčasnosti v Moravskom zemskom archíve v Brne. Ide o rozsiahlu prácu, ktorá je vrcholom úsilia učencov o skompletizovanie dejín vzdelanosti od počiatkov českého štátu až do druhej polovice 18. storočia, známych ako *historia litteraria*. Cerroni sa pri jeho koncipovaní rozhodol pre, vo svojej dobe zaužívanú, bio-bibliografickú formu krátkych medailónov, ktoré obsahujú informácie o živote a dielach jednotlivých osobností. Ich výber sa riadiť kritériami príslušnosti k českým krajom čiže do zoznamu sa dostali tí, ktorí sa v Čechách narodili, alebo tam aspoň krátko pôsobili, a zachovala sa od nich literárna pamiatka, resp. zmienka o nej u iných autorov.

Cerroni bol synom talianskeho obchodníka, ktorý sa presťahoval na Moravu. Vyštudoval jezuitské gymnázium a napriek prianiu rodičov, aby sa stal knäzom, pokračoval v štúdiu filozofie v Olomouci a práva vo Viedni. Po absolvovaní praxe vo finančných úradoch na cisárskom dvore sa stal v roku 1789 sekretárom moravsko-sliezskeho gubernia a zároveň bol poverený funkciou správcu moravských a sliezskych archívov; okrem iného sa staral o knižnice kláštorov zrušených počas jozefínskych reforiem. Práve táto pozícia mu umožnila zhromaždiť veľké množstvo dokumentov týkajúcich sa Olomouckej univerzity, moravských šľachtických rodov i cirkevných inštitúcií. Vďaka nemu sa zachovali vzácne listiny a rukopisy predovšetkým zo zbierok zrušených jezuitských kláštorov. Zároveň bol i cenzorom privázaných kníh a súčasní ho považovali za najväčšieho znalca moravských dejín a literatúry. Svoju celoživotnú zbierku zanechal synovi, ktorý sa ju pokúsil rozpredať. Speňažiť sa mu však podarilo len mince a grafiky. Vďaka opátovi augustiniánskeho kláštora Františkovi Cyrilovi Nappemu, ktorý mu ponúkol ročnú rentu, zostala významná časť Cerroniho listinnej zbierky v Brne.

Cerroni veľmi túžil, aby sa informácie o literárne činných vzdelanoch z územia Čiech a Moravy dostali k čo najširšiemu okruhu čitateľov, preto zvolil pre svoje dvadsaťštyri zväzkové dielo univerzálny jazyk európskych učencov, latinčinu. Autor ho napriek podpore kolegov nikdy nepublikoval a k jeho zverejneniu došlo až vydaním modernej edície s paralelným prekladom, na prípravu ktorej sa podujal kolektív sústredený českým neolatinistom a vynikajúcim znalcom dejín českej vzdelanosti Martinom Svatošom.¹ Prvý diel² série

¹ PhDr. Martin Svatoš, CSc., je vedeckým pracovníkom Kabinetu pro klasická studia Filozofického ústavu Akademie vied České republiky. Vo svojej vedecko-publikačnej práci sa venuje dejinám klasickej filológie, vzdelávaniu v habsburskej monarchii aj recepcii antiky v novodobej európskej i českej kultúre, predovšetkým na kultúrno-vydavateľskú činnosť náboženských reholí v 17. a 18. storočí.

² CERRONI, Joannes Petrus. *Scriptores Regni Bohemiae* // CERRONI, Johann Peter. *Spisovatelia Kráľovství českého. Tomus I. Díl I.: A – B.* Na vydanie pripravili a preložili Jana Desenská Ciglerová, Josef Förster, Jan Kvapil, Jiří Matl, Václav Petrbock, Ondřej Podavka, Daniel Polakovič, Václav Pumprla, Martin Svatoš, Jiří Žurek za edičnej spolupráce Karla Hádka. Z latiny preložili Jana Desenská Ciglerová, Josef Förster, Jiří Matl, Ondřej Podavka, Martin Svatoš, Jiří Žurek. Praha: Filosofie, 2016, 498 s. ISBN 978-80-7007-448-0.

vyšiel v roku 2016, po ňom nasledoval tretí³ o dva roky neskôr a v roku 2020 bol publikovaný diel druhý.⁴

Zámer vydať Cerroniho encyklopédické dielo ako paralelnú bilingválnu edíciu je v rámci poznania literárnej a kultúrnej histórie Čiech a v širšom meradle aj celej strednej Európy opodstatnený. Prvý zväzok edície sprístupňuje prvé dva diely Cerroniho obdivuhodnej práce. Ide bezpochyby o kvalitnú vedeckú publikáciu a na jej vydanie sa podieľal tím vysoko špecializovaných a zväčša skúsených vedeckých pracovníkov – latinistov, germanistov, bohemistov a hebraistov. Kolektív, ktorý Cerroniho rukopis pripravil na vydanie, preukázal svoje nesporné editorské, prekladateľské a bádateľské zručnosti. Publikácia uvádzá podrobné editorské zásady pre tri jazyky, čo je v takomto type publikačného výstupu nevyhnutné. Obsahuje bohatý poznámkový aparát, ktorý umožňuje zorientovať sa aj menej skúsenému čitateľovi. Informácie obsiahnuté v jednotlivých Cerroniho heslach prinášajú nové a v niektorých prípadoch jedinečné poznatky o konkrétnych osobnostiach literárnej histórie. Pramene, z ktorých Cerroni čerpal, sa nepodarilo vždy identifikovať, ale za jedno z pozitív publikácie možno považovať, že nezostali pre literárne dejiny úplne zabudnuté.

Z postáv, ktoré sú známe aj z našich kultúrnych dejín a ich medailón sa u Cerroniho objavuje, treba spomenúť profesora pražskej univerzity Vavrinca Benedikta z Nedožier, jezuitu Bohuslava Balbína, olomouckého biskupa Jána Dubraviu alebo sv. Vojtecha. Samotný Cerroni, ale aj editori sa snažili uviesť všetky známe varianty mien, čím značne uľahčili prácu ďalším bádateľom.

Na záver možno skonštatovať, že vedecký kolektív pripravil publikáciu, ktorá osloví jednak vedeckú komunitu z oblasti humanitných vied, ale aj laickú verejnosť so záujmom o literatúru, históriu, dejiny umenia, teológiu a v neposlednom rade aj o latinský jazyk. Kniha má ašpiráciu poslúžiť ako bádateľská i čitateľská pomôcka, ktorej využitie v akademických, vedeckých i štátnych knižničiach je nesporné. Svoje miesto si nepochybne nájde aj v edukačnom procese študentov vysokých škôl v humanitne zameraných studijných programoch.

³ CERRONI, Joannes Petrus. *Scriptores Regni Bohemiae* // CERRONI, Johann Peter. *Spisovatelé Království českého. Tomus III./Díl III.: E – F.* Edične spracovali Josef Förster, Jiří Matl, Vojtěch Pele, Václav Petrbok, Ondřej Podavka, Daniel Polakovič, Václav Pumprla, Martin Svatoš, Jiří Žurek za spolupráce Karla Hádka. Z latiny preložili Josef Förster, Ondřej Podavka, Martin Svatoš, Jiří Žurek. Na vydanie pripravili Ondřej Podavka a Martin Svatoš. Praha: Filosofia, 2018, 244 s. ISBN 978-80-7007-507-4.

⁴ CERRONI, Joannes Petrus. *Scriptores Regni Bohemiae* // CERRONI, Johann Peter. *Spisovatelé Království českého. Tomus II./Díl II.: C – D.* Na vydanie pripravili a preložili Jana Desenská Ciglerová, Josef Förster, Jan Kvapil, Jiří Matl, Václav Petrbok, Ondřej Podavka, Daniel Polakovič, Václav Pumprla, Martin Svatoš, Jiří Žurek za edičnej spolupráce Karla Hádka. Z latinčiny preložili Jana Desenská Ciglerová, Josef Förster, Jiří Matl, Ondřej Podavka, Martin Svatoš, Jiří Žurek. Praha: Filosofia, 2020, 479 s. ISBN 978-80-7007-514-2.